

Odpovědnost za škodu

Škoda, spočívající v zániku restitučního nároku na vydání nemovitostí, je ušlým ziskem, tedy v podstatě majetkovým prospěchem, který bylo možno s ohledem na pravidelný běh věcí očekávat a k němuž v důsledku škodné události nedošlo. Předpokladem vzniku odpovědnosti za tuto škodu je vztah příčinné souvislosti mezi vznikem škody, tedy tím, že restituční nárok poškozeného zanikl, a mezi okolností, jež byla toho příčinou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 721/2005, ze dne 29.11.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce H. F., zastoupeného advokátkou, proti žalovanému JUDr. H., advokátovi, za účasti Č. p., a. s., jako vedlejšího účastníka na straně žalované, o zaplacení částky 2,089.400,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 31 C 159/98, o dovolání žalobce a žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. září 2004, č. j. 13 Co 137/2004-201, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. září 2004, č. j. 13 Co 137/2004-201, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12. prosince 2003, č. j. 31 C 159/98-172, se ve vyhovujících výrocích ve věci samé ohledně částky 709.615,-Kč s 21 % úroky z prodlení od 2. 7. 1997 do zaplacení zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolání žalobce do výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byla zamítnuta žaloba co do částky 346.785,- Kč s 21 % úroky z prodlení od 2. 7. 1997 do zaplacení, Nejvyšší soud České republiky zamítl a co do částky 1.032.600,- Kč s 21 % úroky z prodlení od 2. 7. 1997 do zaplacení odmítl.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 12. 12. 2003, č. j. 31 C 159/98-172, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 1,056.400,- Kč s 21 % úrokem z prodlení od 2. 7. 1997 do zaplacení, co do částky 1,032.600,- Kč s 21 % úrokem z prodlení od 2. 7. 1997 do zaplacení žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak poté, co jeho předchozí rozsudek ze dne 5. 5. 1999, jímž byla žaloba zamítnuta, byl usnesením odvolacího soudu ze dne 16. 10. 2000, č. j. 20 Co 275/2000, 276/2000-42, zrušen se závěrem, že žalovaný jako advokát porušil své povinnosti plynoucí mu z § 14 zákona č. [128/1990](#) Sb., o advokacii, a jeho odpovědnost za škodu podle § 22 tohoto zákona je objektivní s možností liberace, avšak žalovaný existenci liberačního důvodu neprokázal, a nárok žalobce na náhradu škody není promlčen, neboť objektivní promlčecí doba počala plynout až vyhlášením rozsudku, jímž byla s konečnou platností zamítnuta žaloba na určení povinnosti uzavřít dohodu o vydání věci. Soud vyšel ze zjištění, že otec žalobce, H. F. starší, vlastnil jednu ideální třetinu nemovitostí, které spolu s ostatními spoluvlastníky- svými příbuznými- daroval čs. státu darovací listinou ze dne 10. 1. 1962. Na žádost sestry žalobce A. P., která k tomu byla zplnomocněna svým otcem, žalovaný převzal listinné materiály a ústně se s ní dohodl, že jménem jejího otce podá výzvu k vydání nemovitostí podle zákona č. [87/1991](#) Sb. Žalovaný výzvu, datovanou 20. 9. 1991, podal u Okresního úřadu v P., který ji obdržel dne 26. 9. 1991 a následně ji postoupil Bytovému podniku města P., o čemž žalovaného vyrozuměl. Otec žalobce 3. 11. 1991 zemřel. Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 13. 3. 1995, č. j. 5 C 56/92-28, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 2. 7. 1997, č. j. 16 Co 444/95-53, který nabyl právní moci dne 20. 8. 1997, byla pravomocně zamítnuta žaloba žalobce a jeho sestry na uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání předmětných nemovitostí, neboť výzva k vydání nemovitostí byla podána osobě, která ke dni účinnosti zákona č. [87/1991](#) Sb. věc nedržela, a tato osoba ji předala osobě povinné - Bytovému podniku města Pardubic - až dne 9. 10. 1991, tedy opožděně, neboť posledním dnem šestiměsíční propadné lhůty byl den 1. 10. 1991. Právo H. F. staršího na vydání nemovitostí tedy následujícího dne zaniklo ze zákona. Dědici po něm se stali žalobce a jeho sestra A. P. Soud dospěl k závěru, že žalovaný odpovídá za škodu vzniklou žalobci podle § 14 a § 22 odst. 1 a 2 zákona č. [128/1990](#) Sb., o advokacii, neboť výzvu k vydání nemovitostí podal opožděně v důsledku nedostatečného zjištění povinné osoby a neprokázal, že by tak učinil v časové tísní jednáním podle pokynů klienta. Pokud z důvodu časové tísně nemohl dostát ust. § 14 zákona o advokacii, měl právo převzetí zastoupení odmítnout, což však neučinil a za poskytnutou právní službu účtoval odměnu. Otec žalobce byl jako jediná osoba, která nárok na vydání nemovitostí uplatnila, oprávněn k vydání všech nemovitostí, jejichž hodnota byla ke dni 2. 7. 1997 určena znalcem na částku 2.100.000,- Kč. Vzhledem k tomu, že dědicem po otci žalobce je rovněž sestra žalobce, škoda způsobená žalobci představuje polovinu této částky, tedy 1.050.000,- Kč, další škoda pak žalobci vznikla vynaložením částky 2.400,- Kč

na vypracování znaleckého posudku a částky 4.000,- Kč za právní zastupování v řízení o uložení povinnosti uzavřít dohodu o vydání nemovitostí u Krajského soudu v Hradci Králové. Proto soud co do částky 1.056.400,- Kč žalobě vyhověl a ve zbytku ji zamítl. Vázán právním názorem odvolacího soudu, uvedl, že škoda žalobci vznikla dnem vyhlášení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, jímž byla s konečnou platností zamítnuta žaloba na stanovení povinnosti uzavřít dohodu o vydání nemovitostí, promlčecí doba tedy počala běžet dne 2. 7. 1997 a žaloba byla dne 28. 5. 1998 podána včas.

K odvolání žalobce, žalované a vedlejšího účastníka, Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 9. 2004, č. j. 13 Co 137/2004-201, rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku potvrdil, ve vyhovujícím výroku jej změnil jen tak, že žalobu na zaplacení částky 346.785,- Kč s úrokem z prodlení zamítl, jinak jej v tomto výroku potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a shodně s ním dovodil, že žalovaný za škodu způsobenou žalobci odpovídá, neboť jediným důvodem neúspěchu restituční žaloby bylo pozdní podání výzvy povinné osobě. Bylo zřejmé, že žalobcův otec a jeho sourozenci uzavřeli darovací smlouvu se státem dne 10. 1. 1962 v tísni ve smyslu ust. § 6 odst.1 písm. d) zákona č. 87/1991 Sb., a pokud by nedošlo k pochybení žalovaného, byly by předmětné nemovitosti v řízení o restituční žalobě vydány žalobci a jeho sestře do podílového spoluvlastnictví, každému ideální jedna polovina. V příčinné souvislosti s protiprávním jednáním žalovaného vznikla žalobci škoda v podobě ušlého zisku tím, že se jeho majetek tímto způsobem nezvětšil. Škoda vznikla dne 2. 7. 1997, kdy byl v odvolacím řízení vyhlášen rozsudek a žalobce a jeho sestra se tak dozvěděli, že žaloba s restitučním nárokem byla s konečnou platností zamítnuta; škodu tedy nemohl utrpět otec žalobce, který zemřel dne 3. 11. 1991, a ke dni své smrti neměl ani žádný restituční nárok, neboť ten pochybením žalovaného zanikl prekluzí k 1. 10. 1991. Výši škody představuje tržní hodnota nemovitostí ke dni 2. 7. 1997 a od tohoto dne také počala běžet objektivní i subjektivní promlčecí doba k uplatnění nároku na náhradu škody. Pokud žalobce rozšířil žalobu o částku 676.570,- Kč až dne 31. 10. 2002, stalo se tak až po uplynutí promlčecí doby, a jeho nárok je v této části promlčen. Vzhledem k tomu, že - nebýt pochybení žalovaného - žalobci by se v restitučním řízení dostalo jedné ideální poloviny nemovitostí, je jeho nárok důvodný pouze z jedné poloviny, a proto i promlčení se týká pouze jedné poloviny uvedené částky, tedy částky 346.785,- Kč. Odvolací soud proto ve vyhovujícím výroku rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu v této částce zamítl, jinak jej potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání. Přípustnost dovolání do měnicího výroku co do částky 346.785,- Kč s příslušenstvím dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a dovolání podává z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Namítá, že k promlčení nároku v tomto rozsahu nemohlo dojít, neboť skutečnou výši škody se dověděl až ze znaleckého posudku o ceně nemovitostí, který byl zpracován na základě usnesení soudu, a k jeho tíži nemůže jít, že soud se výši škody začal zabývat až po zrušujícím usnesení odvolacího soudu. Přípustnost dovolání do potvrzujícího výroku o zamítnutí žaloby ohledně částky 1.032.600,- Kč s příslušenstvím, dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že mu přísluší pouze polovina náhrady za způsobenou škodu a že druhá polovina náleží jeho sestře A. P., a namítá, že tento závěr není zdůvodněn. Podle jeho názoru je nerozhodné, že pouze jeden z dědiců oprávněné osoby uplatnil v plné výši nárok na náhradu škody, způsobené tím, že oprávněné osobě nebyly vydány nemovitosti. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v části, již byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně, a v měnicím výroku byl zrušen včetně rozsudku soudu prvního stupně v zamítavém výroku.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání žalobce uvedl, že dovolání do měnicího výroku rozsudku odvolacího soudu je nedůvodné, tento výrok je v souladu s konstantní judikaturou a v teorii ani v praxi nepanují zásadní pochybnosti o tom, jaké procesní úkony mají vliv na běh hmotněprávních promlčecích lhůt. Žalovaný nesouhlasí s názorem žalobce, že nárok na náhradu škody vznikl až po úmrtí H. F. staršího, otázka vzniku nároku na náhradu škody je podle žalovaného jedinou zásadní otázkou tohoto sporu. Podmínky vzniku nároku na náhradu škody by v případě odpovědnosti žalovaného byly dány již za života žalobcova otce, nárok na náhradu škody by příslušel pouze jemu a na žalobce by mohl přejít sukcesí v rámci dědického řízení, což se však nestalo a s ohledem na promlčení ani stát se nemohlo. Navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobce odmítl zčásti jako zjevně bezdůvodné a zčásti jako nepřípustné.

Dovoláním napadl žalovaný výrok rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen vyhovující výrok soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a podává je z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil otázku odpovědnosti advokáta, která je sice odpovědností objektivní, nicméně není odpovědností neomezenou a může se uplatnit pouze v hranicích vymezených příkazem klienta, resp. dohodou o poskytnutí právní služby. Soudům vytýká, že se nevypořádaly s rozsahem dohody o právním zastoupení, uvádí, že převzal právní zastoupení H. F. staršího výhradně za účelem sepsu a odeslání výzvy k vydání nemovitostí podle zákona č. 87/1991 Sb., k čemuž však došlo na základě jediné schůzky mezi dovolatelem a dcerou zemřelého A. P., a jiná jednání mezi nimi se uskutečnila až po smrti H. F. staršího, a tedy i po uplynutí lhůt k podání výzvy. Při první schůzce s A. P. si žalovaný vymínil, že žádné ověřování provádět nebude, že pouze sepiše

výzvu podle jí dodaných dokladů a odešle ji na adresu tam uvedenou, s čímž A. P. souhlasila, a toto při své výpovědi potvrdila. Odlišná tvrzení žalobce, který tomuto jednání nebyl přítomen, má dovolatel za nepravdivá. Dovolatel dále uvádí, že soud nevzal v úvahu skutečnosti, které v restitučním řízení vyšly najevo, zejména že otec žalobce, byl v lednu 1991 stížen mrtvicí a přestal mluvit. Z toho dovolatel dovozuje, že v době, kdy měl krátce před svou smrtí vyslovit souhlas s právním zastoupením a podepsat plnou moc, již zřejmě nebyl schopen tento úkon učinit a jeho právní zastoupení dovolatelem tak vůbec nevzniklo. Soudům dále vytýká nesprávné posouzení okamžiku vzniku škody. Pokud by byla jeho odpovědnost za škodu dána, pak všechny předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu nastaly k datu 2. 10. 1991, kdy došlo k prekluzi restitučního nároku H. F. staršího, a závěr odvolacího soudu, že škoda vznikla až dnem právní moci rozsudku v restitučním sporu, má za nesprávný. Namítá, že soud nerespektoval judikaturu Nejvyššího ani Ústavního soudu a rozhodl v rozporu se zákonem, že H. F. starší by byl oprávněn k vydání všech nemovitostí, neboť původně byl vlastníkem pouze 1/3 požadovaných nemovitostí a k jeho nároku nemohl přirůst podíl dalších původních vlastníků, neboť přirůstání podílů dalších oprávněných osob je možné pouze uvnitř jednotlivých skupin oprávněných podle § 3 zákona č. [87/1991](#) Sb. Podle jeho názoru rovněž výše škody je nesprávně stanovena, neboť soud měl vycházet z ocenění nemovitostí k datu skutečného vzniku škody, tedy k 1. 10. 1991, kdy došlo k prekluzi nároku. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu a eventuelně i rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání žalovaného uvedl, že žalovaný jako advokát převzal právní zastoupení jeho otce, a jak vyplývá z výpovědi svědkyně A. P., žalovanému nedávala žádné pokyny, nýbrž mu předala doklady, aby je prostudoval. Jejich součástí byl i výpis z pozemkové knihy, kde byl zápis z roku 1962 a pokud by žalovaný doklady důkladně prostudoval, nemohl by zaslat výzvu okresnímu úřadu, ostatně měl vědět, že okresní úřad nemůže být povinnou osobou. Žalobce má tvrzení žalovaného, že se s Annou Piskáčkovou sešel pouze jednou, za nepravdivé a uvádí, že žalovaný měl dostatek času k řádnému uplatnění nároku, případně k odmítnutí převzetí zastoupení. V dovolání žalovaného namítaná nezpůsobilost H. F. staršího je novým skutkovým tvrzením, k němuž nemůže být v dovolacím řízení přihlédnuto. V otázce promlčení nároku a data vzniku škody se žalobce ztotožnil s právními závěry soudů obou stupňů. Dovojuje, že H. F. starší byl podle § 3 zákona č. [87/1991](#) Sb. osobou oprávněnou k vydání celých nemovitostí, a to jako osoba, jejíž věc přešla do vlastnictví státu, a jako sourozenec osob, jejichž věci přešly do vlastnictví státu. Proto mu podle § 5 zákona č. [87/1991](#) Sb. měla být věc vydána celá. Navrhl, aby dovolání žalovaného bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání obou účastníků byla podána včas, účastníky řízení řádně zastoupenými ve smyslu ust. § 241 odst. 1 o. s. ř. dospěl k závěru, že dovolání žalobce do výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 346.785,- Kč s příslušenstvím je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a do potvrzujícího výroku ohledně zamítnutí žaloby co do částky 1.032.600,- Kč s příslušenstvím se přípustnost dovolání řídí podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání žalovaného, jež směřuje proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně 709.615,- Kč s přísl., je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Dovolacímu soudu je tak k řešení předložena otázka promlčení nároku žalobce v rozsahu rozšíření žaloby o částku 346.785,- Kč s příslušenstvím, dále promlčení celého uplatněného nároku (přiznaná částka 709.615,- Kč s přísl.) a - pokud je otázkou zásadního právního významu - i otázka rozsahu nároku žalobce (zamítnutá částka 1.032.600,- Kč s přísl.).

Vzhledem k tomu, že je-li právo promlčeno, nemůže jej soud svým rozhodnutím přiznat, a to bez ohledu na to, zda bylo uplatněno důvodně, dovolací soud - z otázek předložených oběma dovolateli k přezkumu - se nejprve zabýval otázkou promlčení uplatněného nároku.

Rozhodnutí odvolacího soudu v tomto směru vychází ze závěru, že objektivní i subjektivní promlčecí doba k uplatnění nároku na náhradu škody počala běžet dne 2. 7. 1997.

Podle ust. § 106 obč. zák. se právo na náhradu škody promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (odst. 1). Nejpozději se právo na náhradu škody promlčí za tři roky, a jde-li o škodu způsobenou úmyslně, za deset let ode dne, kdy došlo k události, z níž škody vznikla; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví (odst. 2).

Počátek subjektivní promlčecí doby práva na náhradu škody se váže k okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o odpovědném subjektu a o tom, že mu vznikla majetková újma určitého druhu a rozsahu, kterou je možné objektivně vyjádřit v penězích, přičemž pro začátek běhu subjektivní promlčecí doby na náhradu škody se vyžaduje skutečná (prokázaná) a nikoliv jen předpokládaná vědomost poškozeného. K tomu dochází tehdy, když poškozený zjistí skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody a orientačně (přibližně) i její rozsah tak, aby bylo možné určit

přibližně výši škody v penězích. Není třeba, aby znal rozsah (výši) škody přesně (např. na základě odborného posudku), nýbrž ve smyslu ustanovení § 106 odst. 1 obč. zák. se poškozený dozví o škodě tehdy, když má k dispozici údaje, které mu umožňují podat žalobu o náhradu škody u soudu, tj. když nabyl vědomost o rozsahu majetkové újmy vyjádřitelné v penězích, a to alespoň v přibližné sumě s možností jejího dodatečného zpřesnění.

Počátek běhu objektivní promlčecí doby (§ 106 odst. 2 obč. zák.) je vázán na událost, z níž škoda vznikla. Tím se míní nejen protiprávní úkon či zákonem zvláště kvalifikovaná událost, které vedly ke vzniku škody, nýbrž i vznik škody samotné. Objektivní promlčecí doba nemůže totiž začít běžet dříve, než ke škodě vůbec došlo (srov. např. rozsudek býv. NS ČR sp. zn. 1 Cz 20/90).

Podle ust. § 22 odst. 1 tehdy platného zákona č. [128/1990](#) Sb., o advokacii, advokát odpovídá klientovi za škodu, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Advokát odpovídá za škodu, způsobenou klientovi i tehdy, byla-li škoda způsobena v souvislosti s výkonem advokacie jeho zástupcem nebo jeho pracovníkem; případná odpovědnost těchto osob podle pracovněprávních předpisů tím není dotčena.

Podle ust. § 22 odst. 2 téhož zákona advokát se odpovědnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

Odpovědnost za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (z objektivní odpovědnosti) a je založena na současném splnění předpokladů, jimž je výkon advokacie, vznik škody a příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody.

Otázka vzniku škody, jako jednoho z předpokladů obecné i objektivní odpovědnosti za škodu (včetně odpovědnosti advokáta podle zákona o advokacii), je sice otázkou skutkovou, avšak posouzení, které skutkové okolnosti jsou z hlediska naplnění hypotézy právní normy rozhodující, je posouzením právním. Názor odvolacího soudu, z něhož vychází jeho rozhodnutí, že škoda, spočívající v zániku práva na vydání nemovitostí, vznikne teprve v okamžiku, kdy soud rozhodne o zamítnutí restituční žaloby, není správný.

Jak bylo v řízení zjištěno, v důsledku jednání žalovaného, který jako advokát zastupoval otce žalobce, nebyla včas uplatněna u povinné osoby výzva k vydání nemovitostí podle zákona č. [87/1991](#) Sb., takže nárok na vydání těchto nemovitostí zanikl a následná restituční žaloba byla z tohoto důvodu neúspěšná.

Předpokladem vydání věci oprávněné osobě podle § 5 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích, je, že oprávněná osoba vyzve povinnou osobu do šesti měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona, jinak její nárok zanikne. Protože zákon č. [87/1991](#) Sb. nabyl podle svého § 35 účinnosti dne 1. 4. 1991, povinnou osobu tedy bylo třeba vyzvat nejpozději do 1. 10. 1991. Jestliže - jak bylo v řízení prokázáno - výzva žalobcova otce byla adresována a zaslána jiné osobě než osobě povinné a doručena byla povinné osobě až po tomto datu, tedy pozdě, pak je jednoznačné, že nárok H. F. staršího na vydání předmětných nemovitostí zanikl prekluzí dne 2. 10. 1991.

Prekluze (§ 583 obč. zák.) - neboli - zánik práva je důsledkem opomenutí uplatnit právo před uplynutím tzv. propadné lhůty. Prekludované právo zaniká přímo ze zákona (ex lege), nelze je následně přiznat ani soudním rozhodnutím a k jeho zániku přihlíží soud z úřední povinnosti (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 218/99).

Škoda, spočívající v zániku restitučního nároku na vydání nemovitostí, je ušlým ziskem, tedy v podstatě majetkovým prospěchem, který bylo možno s ohledem na pravidelný běh věcí očekávat a k němuž v důsledku škodné události nedošlo. Předpokladem vzniku odpovědnosti žalovaného za tuto škodu je vztah příčinné souvislosti mezi vznikem škody, tedy tím, že restituční nárok poškozeného zanikl, a mezi okolností, jež byla toho příčinou, tedy mezi opomenutím advokáta včas a řádně nárok uplatnit. Je jednoznačné, že při řádném postupu advokáta by nárok jeho klienta nezanikl.

K zániku restitučního nároku H. F. staršího došlo prekluzí dne 2. 10. 1991. V tomto okamžiku vznikla H. F. staršímu škoda, jejíž náhradu mohl na žalovaném soudně vymáhat, a to bez ohledu na skutečnost, že po jeho smrti podali jeho dědici restituční žalobu a domáhali se vydání předmětných nemovitostí soudní cestou. Od okamžiku vzniku škody také počala běžet objektivní promlčecí doba k uplatnění nároku na náhradu škody, která je podle ust. § 106 odst. 2 obč. zák. tříletá a uplynula dne 2. 10. 1994. Vzhledem k tomu, že dědicové H. F. staršího, který zemřel dne 3. 11. 1991, jako jeho právní nástupci vstoupili do jeho práv a povinností, běžela jim objektivní promlčecí doba ve stejné délce, v jaké by běžela H. F. staršímu.

Pokud by teprve rozhodnutím soudu, zamítajícím žalobu v restitučním řízení proti povinné osobě, vznikla oprávněné

osobě škoda, jak dovodil odvolací soud, pak by důvodem neúspěchu této žaloby nemohl být fakt, že nárok, jenž byl touto žalobou uplatněn, zanikl ze zákona ještě před tím, než žaloba byla podána. V daném případě restituční nárok otce žalobce zanikl, aniž by tato otázka musela být řešena soudně, a tedy bez ohledu na to, zda byla či nebyla restituční žaloba proti povinné osobě podána. Proto soudní rozhodnutí na prekluzi, a tedy na ztrátě restitučního nároku otce žalobce nemohlo již nic změnit.

Vznik škody, v daném případě ušlého zisku, představovaného ztrátou majetkového přínosu, jenž poškozený mohl při obvyklém sledu událostí očekávat, nebýt pochybení žalovaného při výkonu advokacie, předpokládá, že nárok oprávněné osoby (tj. poškozeného) proti osobě povinné nemůže již být uspokojen ani vymáhán (obdobně srov. rozsudek NS ČR sp. zn. 25 Cdo 860/2002), a to v daném případě proto, že nárok ze zákona zanikl. Otázka zániku nároku je v řízení o náhradu škody otázkou předběžnou, kterou lze vyřešit, aniž by muselo o restitučním nároku proběhnout řízení, v němž by byla otázka prekluze práva na vydání nemovitosti posouzena. Následné soudní řízení a jeho výsledek neznamená proto v dané věci vznik škody. Hmotněprávní nárok poškozeného na náhradu škody se neodvíjí od procesního výsledku sporu, který nemá konstitutivní povahu a v němž je pouze konstatován zánik práva v době minulé. K prokázání vzniku škody nebylo tedy nezbytné, aby se žalobce nejprve v restitučním řízení domáhal vydání nemovitosti a aby tak byl znám negativní výsledek soudního řízení.

Jak vyplývá z výše uvedeného, odvolací soud nesprávně posoudil okamžik vzniku škody a otázku počátku běhu promlčecí doby k uplatnění nároku na náhradu škody; dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je tak naplněn.

Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu v rozsahu napadeném žalovaným zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.). Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v uvedeném rozsahu i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Závěr odvolacího soudu ohledně promlčení rozšířené části žalobcova nároku, byť je založen na poněkud jiném právním názoru, je věcně správný, proto je správný i jeho výrok ohledně částky 346.785,- Kč s přísl. Dovolací soud proto dovolání žalobce v tomto rozsahu zamítl (§ 243b odst. 2, věta před středníkem, o. s. ř.).

Žalobce dále nesouhlasí s názorem soudů obou stupňů, že jeho nárok na náhradu škody tvoří jen polovinu vzniklé škody a že druhá polovina náleží jeho sestře, A. P. Dovolání žalobce, pokud směřuje do potvrzujícího zamítavého výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 1.032.600,- Kč s příslušenstvím, směřuje proti výroku, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, aniž by se jednalo o případ, kdy soud prvního stupně rozhodl v důsledku závazného právního názoru vysloveného ve zrušujícím usnesení odvolacího soudu. Proto je třeba posoudit přípustnost dovolání podle ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Rozhodnutí musí mít zásadní význam nejen pro rozhodování obdobných otázek v praxi soudů, ale musí mít význam i pro věc samu, tedy pro rozhodnutí v této věci. Vzhledem k závěru o promlčení uplatněného nároku by se řešení otázky, v jakém rozsahu by nárok – nebýt jeho promlčení – náležel žalobci, nemohlo projevit ve výroku rozhodnutí dovolacího soudu.

Z hlediska ustanovení § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. není dovolání žalobce do tohoto potvrzujícího zamítavého výroku ohledně částky 1.032.600,- Kč s přísl. přípustné, neboť vzhledem k závěru o promlčení nároku nemá napadené rozhodnutí v tomto směru po právní stránce zásadní význam.

Jen pro úplnost lze uvést, že škoda, spočívající v zániku restitučního nároku oprávněné osoby na vydání nemovitosti, vznikla dne 2. 10. 1991, tj. ještě za života H. F. staršího, otce žalobce a A. P., a jeho nárok na náhradu této škody přešel po jeho smrti na jeho právního nástupce - dědice, kteří ovšem - až do vypořádání dědictví - se považují za vlastníky celého majetku zůstavitele, a v řízení, v němž uplatňují nároky z dosud nevypořádaného majetku

zůstavitele, mají postavení tzv. nerozlučných společníků (§ 91 odst. 2 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že soudy obou stupňů vycházely z nesprávného názoru na otázku kdy a komu vznikla škoda, nezabývaly se věcí z hlediska dědického řízení a s tím související otázky aktivní legitimace žalobce ve sporu (srov. R 24/2002), kterou by ovšem bylo třeba řešit, pokud by uplatněný nárok nebyl promlčen.

Námítka žalovaného, že převzal právní zastoupení H. F. staršího výhradně za účelem sepisu a odeslání výzvy k vydání nemovitosti podle zákona č. [87/1991](#) Sb., nemá význam pro rozhodnutí nejen s ohledem na promlčení uplatněného nároku, ale i z toho důvodu, že H. F. staršímu byla škoda způsobena právě tím, že žalovaný řádně a včas nepodal výzvu k vydání nemovitostí. Jeho námitky v dovolání, že H. F. starší v době, kdy měl vyslovit souhlas s právním zastoupením dovolatelem a podepsat plnou moc, již nebyl schopen tento úkon učinit, neboť byl stížen mrtvicí, jsou nově tvrzenou skutečností, kterou nelze v dovolacím řízení uplatnit (§ 241a odst. 4 o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243d odst. 1, věta za středníkem, a § 226 odst. 1 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)